

Asia: VN/813/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Niuvanniemen sairaala pitää tärkeänä, että myös tahdosta riippumattomassa hoidossa psyykkisen sairautensa vuoksi olevien perusoikeudet toteutuvat asianmukaisesti. Nyt esitetty hallituksen esitys mielenterveyslain muutokseksi pyrkii edistämään tämän potilasryhmän perusoikeuksien toteuttamista ja on sellaisenaan kannatettava.

Nyt valittu tapa tahdosta riippumattoman lääkityksen oikeussuojakeinojen vahvistamiseksi on kuitenkin varsin raskas. Se lisää viranomaistyötä niin terveydenhuollon kliinisessä, hallinnollisessa työssä kuin hallintotuomioistuimissa. Niuvanniemen sairaalan näkemyksen mukaan 15 minuuttia/tahdonvastaisen lääkehoidon päätös ei ole asianmukaisest arvioitu vaan todellisuudessa käytettävä työaika tulisi olemaan kertaluokkia suurempi, erityisesti silloin, kun asia etenee hallintovalituksena hallinto-oikeuteen. Asian luonteesta johtuen tahdonvastaiseen lääkehoitoon liittyvät asiat tulisi hallinto-oikeuksissa käsitellä kiireisinä, jolloin resurssisyyistä hallinto-oikeuksien vähemmän kiireiset asiat entisestään pitkittyisivät.

Niuvanniemen sairaala viittaa myös Korkeimman hallinto-oikeuden asiassa antamaan lausuntoon, jossa todetaan, että valitusmahdollisuutta koskeva sääntely merkitsee poikkeusta siihen pääsääntöön, että lääketieteellisin perustein annettavan hoidon sisältöön, kuten lääkehoitoon, ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen. Myös hallintopäätöksen tekemisen edellyttäminen lääketieteellisin perustein annettavasta hoidosta on poikkeuksellinen menettely.

Edellä esitetyistä syistä Niuvanniemen sairaala päätyy esittämään, että tahdosta riippumattoman lääkehoidon oikeussuojakeinot otettaisiin vielä uudelleen tarkasteluun esimerkiksi KHO:n esittämällä tavalla ja yhtyy näkemykseen, että ”Tosiasiallisen oikeusturvan tehokkaan toteutumisen kannalta ratkaisu lääkehoidon asianmukaisuudesta olisi mahdollisesti perustellumpaa tehdä potilaan

hakemuksesta tai suullisestakin pyynnöstä – lääkärin tekemää hallintopäätöstä edellyttämättä – riippumattomassa, esimerkiksi lautakuntatyypissä asiantuntijaelimessä, jossa oikeus viivytyksettömään ja asiantuntevaan käsittelyyn olisi parhaiten toteutettavissa.” Sairaalan näkökulmasta lääkehoidon perustelu ja päätös tehtäisiin nykyisen kliinisen käytännön ja ohjeistuksen mukaisesti ilman varsinaista hallintopäätöstä, mikä keventäisi sekä sairaalan että hallintotuomioistuinten työmäärää, mutta antaisi potilaalle tehokkaan keinon saada arvio lääkityksensä asianmukaisuudesta nopeasti ja asian perehtyneen asiantuntijaelimen tasalaatuisena arviona.

Ojala Kari
Niuvanniemen sairaala